Yükseköğretimde öğrenci ve akademisyenler yapay zekâ için tutumları ve kullanımına yönelik çeşitli davranışlar sergilemektedir. Bu tutumlar, Yapay zekânın (YZ) yükseköğretimdeki daha geniş bağlamı, sunduğu fırsatlar ve beraberinde getirdiği zorluklarla yakından ilişkilidir.

# Öğrenci Tutumları

Genel olarak, kaynaklar **öğrencilerin YZ teknolojilerine yönelik olumlu bir tutuma sahip olduğunu** göstermektedir. Öğrencilerin %83,2'si YZ'nin eğitime dahil edilmesi gerektiğini düşünmekte ve %89,3'ü gelecekte YZ teknolojilerini kullanabileceklerini belirtmektedir. Öğrenciler, YZ'nin daha iyi dijital beceriler kazandırabileceğine ve gelecekteki iş piyasasının gereksinimlerine daha iyi hazırlanmalarına yardımcı olabileceğine inanmaktadır. Ayrıca, YZ destekli sistemlerin **kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunması, 7/24 akademik danışmanlık sağlaması ve öğrenme süreçlerini iyileştirmesi** gibi potansiyel faydaları öğrenciler tarafından vurgulanmaktadır. Öğrenciler, YZ sayesinde **karmaşık konuları anlamanın kolaylaşacağını** düşünmektedir.

Ancak, bu olumlu tutumun yanı sıra bazı **endişeler** de mevcuttur. Özellikle **akademik dürüstlük** konusunda endişeler dile getirilmektedir; öğrencilerin ödev ve sınavları hazırlamada YZ araçlarını kullanma riski bulunmaktadır. Öğrencilerin YZ'nin bir kursa kabul için öğrenci seçmesi ve ödevleri notlandırması konusunda daha fazla rahatsızlık duydukları görülmektedir. Ayrıca, YZ'nin **eğitimde eşitsizlikleri artırabileceği ve yanlış bilgi yayma riski** taşıdığına dair endişeler de dile getirilmiştir. Bazı öğrenciler YZ'nin olası etkilerinden korkmakta, ancak aynı zamanda hayatlarına kolaylık sağlayacağını düşünmektedirler. Öğrencilerin YZ'ye yönelik tutumları, kullanım alanlarına ve potansiyel risklere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Öğrencilerin çoğu, YZ'nin gelecekteki kariyerlerinde önemli bir rol oynayacağını düşünmektedir.

# Akademisyen Tutumları

Akademisyenler de YZ'nin yükseköğretimde kullanımının **önemli fırsatlar sunduğunun** farkındadırlar. YZ'nin öğretim üyelerinin iş yükünü azaltma potansiyeli, otomatik not verme sistemleri gibi uygulamalar sayesinde zaman alıcı görevlerden kurtulmalarına yardımcı olabileceği akademisyenler tarafından vurgulanmaktadır. McKinsey'nin (2017) bir çalışmasına göre, öğretmenlerin zamanlarının önemli bir kısmı YZ ile otomatikleştirilebilecek faaliyetlere harcanmaktadır, bu da öğretmenlerin öğrenci sonuçlarına odaklanmaları için daha fazla zaman yaratabilir. Akademisyenler, YZ'nin **araştırma süreçlerini dönüştürebileceğini, literatür taraması, hipotez oluşturma ve veri analizi gibi süreçleri kolaylaştırarak akademik araştırmaların niteliğini ve derinliğini artırabileceğini** belirtmektedirler.

Bununla birlikte, akademisyenlerin YZ'nin yükseköğretimde kullanımına ilişkin bazı **endişeleri** de bulunmaktadır. Özellikle **YZ'nin psikososyal etkileri, veri güvenliği, etik sorunlar ve işsizlik tehditleri** gibi konular endişe yaratmaktadır. Akademisyenler, YZ'nin

sınavlarda hile yapma potansiyelini ve değerlendirme süreçlerindeki olası hataları önemli etik sorunlar olarak görmektedirler. Ayrıca, YZ'nin insan verilerini nasıl kullanacağına dair etik sınırların açıkça tanımlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Bazı akademisyenler, YZ'nin uygulanmasıyla birlikte akademik ve idari personelin **iş kaybı** endişesi yaşayabileceğini belirtmişlerdir. Eğitmenlerin **pedagojik özerkliklerini koruma** ve YZ temelli kararların şeffaf ve takip edilebilir olması da akademisyenler için kritik öneme sahiptir. Bazı akademisyenler, eğitimcilerin YZ'nin potansiyeline yeterince dikkat etmediğini ve daha çok etik sorunlar ve öğretmenlerin makinelerle değiştirilmesi potansiyeli gibi olumsuz yönlere odaklandığını düşünmektedir.

# Yükseköğretimde Yapay Zekânın Daha Geniş Bağlamı

Öğrenci ve akademisyenlerin bu tutumları, YZ'nin yükseköğretimdeki daha geniş bağlamı ile şekillenmektedir. Kaynaklar, YZ'nin yükseköğretimde **öğretim, araştırma ve topluma hizmet** gibi temel işlevlerde dönüştürücü bir potansiyele sahip olduğunu vurgulamaktadır. YZ, **kişiselleştirilmiş öğrenme, uyarlanabilir değerlendirme, sanal asistanlar ve içerik oluşturma** gibi öğretim yöntemlerini zenginleştirebilir. Araştırma alanında ise **literatür taraması, hipotez oluşturma ve veri analizi** süreçlerini hızlandırabilir. Topluma hizmet bağlamında, YZ **toplumsal ihtiyaç değerlendirmesi ve paydaş katılımını** destekleyebilir.

YZ'nin yükseköğretimde kullanılmasının **kaynak optimizasyonu ve verimlilik artışı, enerji tüketiminin izlenmesi ve optimizasyonu** gibi sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada da önemli bir potansiyeli bulunmaktadır. Ancak, bu potansiyelin gerçekleştirilmesi için **veri gizliliği, şeffaflık, takip edilebilirlik ve etik kaygılar** gibi zorlukların ele alınması gerekmektedir. Kontrolsüz YZ gelişimi ve teknolojiye aşırı bağımlılık gibi riskler de göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu bağlamda, kaynaklar yükseköğretim kurumlarına YZ'nin etkili ve etik bir şekilde kullanımı için çeşitli **öneriler ve politika stratejileri** sunmaktadır. Bunlar arasında **net kullanım politikaları ve etik kurallar oluşturma, eğitim ve farkındalık artırma, veri güvenliği ve gizliliği sağlama, sürekli izleme ve değerlendirme yapma, disipline özgü yaklaşımlar geliştirme ve paydaşlarla iş birliği yapma** yer almaktadır. Ayrıca, öğretim üyeleri, personel, öğrenciler ve diğer paydaşlar için YZ'nin etkisini tartışma fırsatları yaratmak ve YZ'nin nasıl ve ne zaman kullanılabileceğine dair net yönergeler oluşturmak önemlidir. Yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilir bir YZ kullanım stratejisi benimsemesi, topluma katkı sağlama ve eğitimde kaliteyi artırma hedeflerine ulaşmada kilit rol oynayacaktır.

Sonuç olarak, öğrenci ve akademisyenlerin YZ'ye yönelik tutumları, YZ'nin yükseköğretimdeki potansiyel faydaları ve beraberinde getirdiği zorluklar arasındaki dengeyi yansıtmaktadır. Öğrenciler genellikle YZ'nin sunduğu öğrenme kolaylıklarına ve kariyer fırsatlarına odaklanırken, akademisyenler hem verimlilik artışı hem de etik ve pedagojik kaygılar konusunda daha temkinli bir yaklaşım sergileyebilmektedir. Yükseköğretimin geleceği açısından, bu farklı bakış açılarının dikkate alınması ve YZ'nin

etik ilkeler çerçevesinde, tüm paydaşların yararına olacak şekilde entegre edilmesi büyük önem taşımaktadır.